

Wprowadzenie

Jubileusz 10-lecia członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej stwarza dobrą okazję nie tylko do jego uroczystego świętowania, ale również dokonywania podsumowań i ocen skutków tego doniosłego wydarzenia oraz prób bilansu przemian z nim związanych. Przemiany te dotyczą różnych sfer naszego życia (instytucjonalnej, gospodarczej, społecznej) oraz różnych poziomów władzy i administracji terytorialnej (krajowego, regionalnego, lokalnego). W procesie przemian szczególną rolę odgrywają miasta, zwłaszcza duże ośrodki metropolitalne.

Poznań uznawany jest za jeden z tych ośrodków, które dobrze wykorzystały szansę, jakie polskim miastom stworzyło członkostwo w Unii Europejskiej. Ten marketingowo-medialny wizerunek wymaga jednak weryfikacji, opartej na rzetelnych podstawach naukowych i zobiektywizowanych metodach analitycznych. Dlatego z uznaniem należy przyjąć inicjatywę Urzędu Miasta Poznania, który nawiązał współpracę ze środowiskiem naukowym poznańskich uczelni (w szczególności z Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza oraz Uniwersytetem Ekonomicznym), mającą na celu wykonanie ekspertyz bilansu przemian miasta w okresie 10 lat członkostwa w Unii Europejskiej. Zakres tematyczny ww. opracowań obejmuje najważniejsze aspekty rozwojowe miasta Poznania, m.in. z dziedziny gospodarki, nauki i szkolnictwa wyższego, transportu i środowiska.

Efekty pracy zespołu badawczego zostały zaprezentowane podczas konferencji w ramach cyklu „Współczesne wyzwania rozwoju Poznania”, która odbyła się w nowo wybudowanej siedzibie Interaktywnego Centrum Historii Ostrowa Tumskiego „Brama Poznania” w dniu 9 czerwca 2014 r. Konferencja została zorganizowana wspólnie przez Urząd Miasta Poznania, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza oraz Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu. Obok władz miasta i przedstawicieli środowisk naukowych uczestniczyli w niej pracownicy różnych jednostek Urzędu Miasta, reprezentanci wielu instytucji i przedsiębiorstw, rad osiedli i organizacji społecznych. Konferencja ta była ważnym składnikiem debaty społecznej poświęconej znaczeniu przemian zachodzących w Poznaniu w minionej dekadzie w aspekcie planowania przyszłości miasta.

Zainteresowanie problematyką konferencji skłoniło inicjatorów tego przedsięwzięcia do podjęcia dalszych działań, służących szerszemu upublicznieniu wyników przeprowadzonych badań. Efektem tych działań jest niniejsza publikacja, wydana przez Urząd Miasta Poznania i Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza jako jeden z zeszytów serii *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna*. Zeszyt ten wpisuje się również tematycznie w koordynowany przez Urząd Miasta Poznania międzynarodowy projekt „Cities of change: co-operation of cities in the field of city development”, prezentując diagnozę wybranych aspektów rozwoju Poznania na tle innych miast

w Polsce. Autorzy zamieszczonych w nim artykułów, opierając się na bogatym materiale faktograficznym, próbują dokonać podsumowania i oceny bilansu przemian różnych sfer życia miasta w okresie 10 lat członkostwa Polski w Unii Europejskiej (tj. od 2004 r.). Lektura zeszytu pozwala odpowiedzieć m.in. na pytania:

1. W jakich dziedzinach i w zakresie jakich przedsięwzięć wpływ członkostwa w UE zaznaczył się szczególnie silnie; jakie zmiany nie byłyby możliwe (lub wymagałyby znacznie dłuższego okresu realizacji), gdyby w 2004 r. Polska nie stała się członkiem Unii?
2. W czym Poznań wyróżnia się na tle innych polskich miast, jakie przykłady „dobrych praktyk” zostały wypracowane w okresie 10 lat członkostwa w UE, jakie doświadczenia warte byłyby upowszechniania wśród innych miast, zwłaszcza w krajach aspirujących do członkostwa w Unii?
3. Jakie były największe słabości, niekorzyści i trudności w realizacji polityki rozwoju związanej z członkostwem w UE?

Zeszyt otwiera artykuł Wandy M. Gaczek, podsumowujący przeobrażenia gospodarki Poznania po akcesji Polski do Unii Europejskiej. W kolejnym artykule Paweł Churski prezentuje pogłębioną analizę wpływu funduszy Unii Europejskiej na rozwój Poznania na tle wybranych miast w Polsce. Dalsze artykuły odnoszą się do różnych sfer oddziaływania członkostwa w Unii na rozwój miasta. I tak: Artur Bajerski i Anna Wawdysz pokazują związek członkostwa w UE z umiędzynarodowieniem nauki i szkolnictwa wyższego w Poznaniu, a Robert Perdał – z rozwojem elektronicznych usług publicznych. Tomasz Herodowicz analizuje wpływ założeń i instrumentów polityki regionalnej UE na realizację celów środowiskowych Strategii Europa 2020, a Przemysław Ciesiołka – na proces rewitalizacji przestrzeni miejskiej. Dwa ostatnie artykuły dotyczą transportu – dziedziny, w której skutki członkostwa w Unii wydają się szczególnie widoczne dla mieszkańców. Jędrzej Gadziński podejmuje kwestię wpływu polityki unijnej na modernizację infrastruktury transportowej, a Janusz Górny zajmuje się przemianami publicznego transportu zbiorowego.

W przekonaniu redaktorów niniejszej publikacji powyższy zbiór artykułów stanowi dobry punkt wyjścia do dyskusji na temat przyszłych wyzwań rozwoju Poznania i innych polskich miast w kontekście ich priorytetów rozwojowych (określonych w dokumentach strategicznych) oraz najważniejszych założeń polityki Unii Europejskiej (zwłaszcza dotyczących nowej perspektywy finansowej 2014–2020). Pragniemy w tym miejscu wyrazić podziękowanie prezydentowi miasta Poznania – Ryszardowi Grobelnemu, jego pierwszemu zastępcy – Tomaszowi Kayserowi, dyrektorowi Wydziału Rozwoju Miasta – Bogdanowi Frąckowiakowi oraz jego zastępcy – Iwonie Matuszczak-Szulc, a także Piotrowi Wiśniewskiemu z Biura Koordynacji Projektów Urzędu Miasta Poznania za zainteresowanie prezentowanym w zeszycie tematem oraz efektywne współdziałanie na rzecz realizacji przedsięwzięcia wydawniczego, które przedstawiamy naszym Czytelnikom.

Redaktorzy naukowi zeszytu

prof. UAM dr hab. Paweł Churski, prof. dr hab. Tadeusz Stryjakiewicz